

Λευκωσία, 16 Ιουνίου, 2020

Πρόεδρο και Μέλη
Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας και Πολιτισμού,
Βουλή των Αντιπροσώπων,
1402 Λευκωσία.

Έντιμε κύριε Πρόεδρε,
Έντιμοι κυρίες και κύριοι Βουλευτές,

**Θέμα: Τα προβλήματα στη λειτουργία των μουσείων και των αρχαιολογικών χώρων
στην Κύπρο και οι δυνατότητες περαιτέρω βελτίωσης**

Επιθυμούμε να αναφερθούμε στο πιο πάνω θέμα και να εκφράσουμε σε σας θερμές ευχαριστίες για την πρόσκληση σας, όπως η Κυπριακή Συνομοσπονδία Οργανώσεων Αναπήρων (ΚΥΣΟΑ) εκπροσωπηθεί στη συνεδρίαση της Κοινοβουλευτικής σας Επιτροπής που πραγματοποιείται την Τετάρτη 17 Ιουνίου, 2020, για να καταθέσει τις απόψεις της και να αναδείξει ζητήματα που αφορούν το μείζονος σημασίας αυτό ζήτημα για τα άτομα με αναπηρίες της Κύπρου και να σας πληροφορήσουμε τα ακόλουθα.

Σύμφωνα με το Άρθρο 30 «Συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή, ψυχαγωγία, δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου και αθλητισμό», της Σύμβασης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες να λαμβάνουν μέρος σε ίση βάση με άλλους στην πολιτιστική ζωή και λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίζουν ότι τα άτομα με αναπηρίες απολαμβάνουν, ανάμεσα σε άλλα, πρόσβασης σε χώρους όπου πραγματοποιούνται πολιτιστικές παραστάσεις ή υπηρεσίες, όπως θέατρα, μουσεία, κινηματογράφοι, βιβλιοθήκες και τουριστικές υπηρεσίες, και, κατά το μέτρο του δυνατού, απολαμβάνουν πρόσβασης σε μνημεία και τοποθεσίες εθνικής πολιτιστικής σημασίας.

Για να έχουν τη δυνατότητα, ωστόσο, τα άτομα με αναπηρίες να απολαμβάνουν το δικαίωμα της συμμετοχής στην πολιτιστική ζωή, θα πρέπει να πληρείται και η αρχή της προσβασιμότητας, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 9 «Προσβασιμότητα» της πιο πάνω Σύμβασης. Σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο, για να καταστεί δυνατό στα άτομα με αναπηρίες να ζουν ανεξάρτητα και να συμμετέχουν πλήρως σε όλες τις πτυχές της ζωής, Κράτη Μέρη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίζουν στα άτομα με αναπηρίες πρόσβαση, σε ίση βάση με άλλους, στο φυσικό περιβάλλον, στις μεταφορές, στις πληροφορίες και

επικοινωνίες, περιλαμβανόμενων τεχνολογιών και συστημάτων πληροφοριών και επικοινωνιών, και σε άλλες εγκαταστάσεις και υπηρεσίες που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, τόσο σε αστικές όσο και σε αγροτικές περιοχές. Τα μέτρα αυτά, τα οποία περιλαμβάνουν την αναγνώριση και εξάλειψη των εμποδίων στην προσβασιμότητα εφαρμόζονται, μεταξύ άλλων, σε εσωτερικές και εξωτερικές εγκαταστάσεις.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο Γενικό Σχόλιο Αρ. 2 (2014) «Προσβασιμότητα» της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, όλοι οι πολίτες έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν στην πολιτιστική ζωή σε ίση βάση με άλλους και για το σκοπό αυτό τα Κράτη Μέρη υποχρεούνται να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα άτομα με αναπηρίες απολαμβάνουν πρόσβασης σε πολιτιστικά υλικά σε προσβάσιμες μορφές καθώς και πρόσβασης σε τόπους για πολιτιστικές παραστάσεις ή υπηρεσίες, τέτοιους όπως θέατρα, μουσεία, κινηματογράφους, βιβλιοθήκες και τουριστικές υπηρεσίες, και, κατά το μέτρο του δυνατού, απολαμβάνουν πρόσβασης σε μνημεία και τοποθεσίες εθνικής πολιτιστικής σημασίας. Σύμφωνα με τις πρόνοιες του ίδιου πιο πάνω Γενικού Σχολίου της Επιτροπής «Η παροχή πρόσβασης σε πολιτιστικά και ιστορικά μνημεία που αποτελούν μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς μπορεί πράγματι να είναι μια πρόκληση σε ορισμένες περιπτώσεις. Ωστόσο, τα Κράτη Μέρη υποχρεούνται να προσπαθούν να παρέχουν πρόσβαση σε αυτές τις περιοχές. Πολλά μνημεία και χώροι πολιτιστικής σημασίας έχουν γίνει προσβάσιμα κατά τρόπο που να διαφυλάσσετε η πολιτιστική και ιστορική τους ταυτότητα και μοναδικότητα.»

Οι πιο πάνω πρόνοιες της Σύμβασης και του Γενικού Σχολίου Αρ. 2 (2014), ωστόσο, εξακολουθούν να παραβιάζονται κατάφορα από τη χώρα μας:

- οι χρήστες τροχοκαθίσματος εμποδίζονται να παρακολουθήσουν μια συναυλία αν στην είσοδο και στο χώρο όπου διεξάγεται η εκδήλωση υπάρχουν μόνο σκαλιά,
- τα άτομα με οπτική αναπηρία δεν λαμβάνουν ισότιμο μέρος και αποκλείονται από επισκέψεις σε μουσεία εάν δεν έχουν στη διάθεση τους προσβάσιμο υλικό και κατάλληλη γι' αυτούς γραπτή και ακουστική περιγραφή μέσα στις ίδιες τις αίθουσες με τα εκθέματα, τα οποία θα πρέπει να έχουν την ευκαιρία να τα αντιλαμβάνονται και με την αφή,
- οι βαρήκοοι εμποδίζονται να απολαμβάνουν μια ταινία ή παρουσίαση, αν δεν εφαρμόζεται η μέθοδος του υποτιτλισμού,
- τα άτομα με ακουστική αναπηρία αποκλείονται από την παρακολούθηση μιας ξενάγησης ή παρουσίασης, αν δεν παρέχονται ταυτόχρονα υπηρεσίες διερμηνείας στη νοηματική γλώσσα,
- τα άτομα με νοητική αναπηρία στερούνται της κατανόησης ενός κειμένου, ενθέτου, οδηγού κλπ., αν δεν είναι σε εύκολα αναγνώσιμη, κατανοητή ή ενισχυτική και εναλλακτική γι' αυτούς μορφή.

Βασική διαπίστωση της Συνομοσπονδίας μας είναι ότι η συμμετοχή των πολιτών με αναπηρίες στα πολιτιστικά δρώμενα της χώρας μας βρίσκεται, δυστυχώς, σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα, καθότι η σημασία που αποδίδεται από τις αρμόδιες Υπηρεσίες της χώρας μας στην ισότιμη συμμετοχή και πρόσβαση, ιδίως των ατόμων με νοητική, ακουστική και

οπτική αναπηρία ή/και μερική όραση, σε μουσεία, πολιτιστικά και ιστορικά μνημεία, πολιτιστικές υπηρεσίες και δραστηριότητες, είναι μηδαμινή, κατά παράβαση των προνοιών του άρθρου 30 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες.

Με σκοπό τη διαμόρφωση των μουσείων, των πολιτιστικών και ιστορικών μνημείων, των αρχαιολογικών χώρων και των συναφών υπηρεσιών που παρέχονται στους πολίτες, με τρόπο ώστε να απολαμβάνουν ισότιμα τις υπηρεσίες αυτές και να τα επισκέπτονται χωρίς εμπόδια και οι πολίτες με αναπηρίες, γίνεται εισήγηση όπως σε στενή συνεργασία με τη Συνομοσπονδία μας ληφθούν τα ακόλουθα μέτρα:

- Διασφάλιση της προσβασιμότητας, εφαρμογή της αρχής του καθολικού σχεδιασμού και παροχή κατάλληλων διευκολύνσεων και εύλογων προσαρμογών, με τρόπο που να εξασφαλίζεται η χωρίς εμπόδια χρήση των υπηρεσιών σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους από όλους τους πολίτες με αναπηρίες:
 - σχεδιασμό και διαμόρφωση κατάλληλων χώρων στάθμευσης για τους πολίτες με αναπηρίες που να συνδέονται με την είσοδο στους αρχαιολογικούς χώρους ή τα μουσεία της χώρας μας,
 - σχεδιασμό και διαμόρφωση κατάλληλων διαδρόμων μετακίνησης σε όλους τους πιο πάνω χώρους,
 - κατασκευή ραμπών ή/και κατάλληλων ανελκυστήρων όπου απαιτείται, με τρόπο ώστε να συνάδουν με τα εθνικά και διεθνή πρότυπα και προδιαγραφές,
 - κατάλληλη σήμανση στη γραφή Braille που να συμβάλλει στη διευκόλυνση του προσανατολισμού στο χώρο και την καθοδήγηση των ατόμων με οπτική αναπηρία από την είσοδο μέχρι και την έξοδο από ένα αρχαιολογικό χώρο ή μουσείο,
 - κατάλληλοι ακουστικοί οδηγοί που να έχουν ενσωματωμένη ή να υιοθετούν στην πράξη την ακουστική περιγραφή για τις υπηρεσίες που παρέχονται στους εν λόγω χώρους καθώς και τα αρχαιολογικά μνημεία, εκθέματα και ιστορικά γεγονότα που προβάλλονται σε αυτά.
- Ετοιμασία οδηγών, εντύπων, ηλεκτρονικού και οπτικοακουστικού υλικού σε προσβάσιμες για όλους μορφές (easy-to-read, γραφή Braille, γλώσσα ευανάγνωστη με παρόμοια μορφοποίηση και σε μεγέθυνση της συνηθισμένης γραφής, νοηματική γλώσσα και υποτιτλισμό).
- Διοργάνωση προσβάσιμων ξεναγήσεων όπως με τη χρήση διερμηνέων στη νοηματική γλώσσα και ξεναγών που να κατέχουν κατάλληλες μεθόδους επικοινωνίας με τα άτομα με οπτική και νοητική αναπηρία.
- Κατασκευή προσβάσιμων τουαλετών και κατάλληλων χώρων υγιεινής.
- Διάθεση επαρκών ανθρώπινων, τεχνικών και οικονομικών πόρων για την υλοποίηση πολιτικών βασισμένων στην αρχή «Τουρισμός για όλους», συμπεριλαμβανομένης της διασφάλισης πρόσβασης σε τουριστικές υπηρεσίες. Οι διατάξεις του άρθρου 30 της Σύμβασης, όπως αναφέρονται πιο πάνω μπορούν, περαιτέρω, να ικανοποιηθούν μέσω της υιοθέτησης του μοντέλου του «Προσβάσιμου Τουρισμού» ή «Τουρισμού για Όλους», του οποίου βασικό πλεονέκτημα είναι ότι δίνει τη δυνατότητα σε όλους, χωρίς

διακρίσεις και αποκλεισμούς, να συμμετέχουν, βιώνουν και απολαμβάνουν την τουριστική εμπειρία. Πρόκειται για μια συνεχή προσπάθεια διασφάλισης της προσβασιμότητας των τουριστικών προορισμών, αγαθών και υπηρεσιών σε όλους τους πολίτες, ανεξάρτητα από την ηλικία ή/και την αναπηρία τους. Ο «Τουρισμός για Όλους» δεν αποτελεί ειδική μορφή τουρισμού, αλλά βάση σχεδιασμού για κάθε είδος τουρισμού. Η διεθνής πρακτική έχει αποδείξει ότι η ενσωμάτωση αυτών των αρχών στο εθνικό τουριστικό προϊόν αυξάνει την αγορά των δυνητικών πελατών, συμβάλλει στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου με αποτέλεσμα την αύξηση της ανταγωνιστικότητας, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, και συνακόλουθα την ενίσχυση της εθνικής οικονομίας.

- Υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης του προσωπικού που απασχολείται σε όλους τους τομείς της τουριστικής βιομηχανίας, συμπεριλαμβανομένων μουσείων και αρχαιολογικών χώρων, βασισμένων στην προσέγγιση ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Συμπερίληψη της διάστασης της αναπηρίας σε κάθε τουριστική πολιτική, διαδικασία, δράση, μέτρο και πρόγραμμα, με στόχο την ικανοποίηση των απαιτήσεων που περιλαμβάνονται στις σχετικές πρόνοιες της Σύμβασης.

Η Κυπριακή Συνομοσπονδία Οργανώσεων Αναπήρων θεωρεί ότι είναι αδήριτη πολιτική ανάγκη η θέσπιση, χωρίς καθυστέρηση, ενός εθνικού προγράμματος δημόσιων πολιτικών για τα άτομα με αναπηρίες, ώστε η οργανωμένη πολιτεία να αντιμετωπίσει με επάρκεια και συστηματικό τρόπο όλα τα διαρθρωτικά και διαχρονικά εμπόδια και καταστάσεις που περιορίζουν και αποκλείουν τα άτομα με αναπηρία από τη συμμετοχή τους στην κοινωνία και στη ζωή σε ίση βάση με τους υπόλοιπους πολίτες και διαιώνίζουν τις στερεοτυπικές αντιλήψεις και νοοτροπίες γύρω από την αναπηρία.

Η ανεμπόδιστη ισότιμη συμμετοχή όλων στον πολιτισμό είναι περισσότερο από ποτέ επιτακτική αναγκαιότητα, καθώς μπορεί να αποτελέσει το όχημα για την προστασία και τη διάχυση των δημοκρατικών αξιών και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να καταστεί μοχλός ισόρροπης και δίκαιης ανάπτυξης. Για τους πιο πάνω λόγους επιβάλλεται όπως η Κυπριακή Πολιτεία προχωρήσει στη λήψη όλων των απαραίτητων και κατάλληλων μέτρων ώστε να καταστεί εφικτή η ισότιμη συμμετοχή των πολιτών με αναπηρίες στην πολιτιστική, κοινωνική και πολιτική ζωή, όπως επιτάσσει η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες.

Παράκληση της Συνομοσπονδίας μας είναι όπως η Κοινοβουλευτική σας Επιτροπή συμβάλει καταλυτικά στην έναρξη ουσιαστικής και σε βάθος διαβούλευση των αρμόδιων Υπουργείων και Κρατικών Υπηρεσιών με την ενεργό και πλήρη συμμετοχή της Συνομοσπονδίας μας, του τρίτοβάθμιου κοινωνικού εταίρου του κράτους στα ζητήματα της αναπηρίας, με σκοπό τη διασφάλιση του δικαιώματος ισότιμης συμμετοχής και απρόσκοπτης μετάβασης/επίσκεψης των ατόμων με αναπηρίες σε χώρους πολιτισμού όπως είναι τα μουσεία, οι αρχαιολογικοί χώροι, τα πολιτιστικά και μνημεία ιστορικής κληρονομιάς, σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί της Διαδικασίας Διαβούλευσης Κρατικών και Άλλων Υπηρεσιών σε Θέματα που Αφορούν Άτομα με Αναπηρίες Νόμου (Ν. 143(I)/2006) καθώς και τις διατάξεις της παρ. (ξ) του Προοιμίου και των άρθρων 4.1 και 33.3 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες που κύρωσε και τέθηκε σε ισχύ στη χώρα μας από 27 Ιουλίου, 2011.

Είμαστε στη διάθεση σας για περισσότερες διευκρινίσεις.

Με εκτίμηση,

Χριστάκης Νικολαΐδης
Πρόεδρος

Κωνσταντίνος Εφραίμ
Γεν. Γραμματέας

Κοινοποίηση:

1. Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
2. Υπουργό Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων
3. Διευθύντρια Τμήματος Αρχαιοτήτων